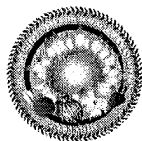

**УНИВЕРЗИТЕТ "Св. КИРИЛ И МЕТОДИЈ" - СКОПЈЕ
ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА ЈУЖНИ ЗЕМЈОДЕЛСКИ КУЛТУРИ
СТРУМИЦА**

UDC 63(058)

ISSN 1409-987X

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2003
YEARBOOK**

GODINA 3

VOLUME 3

**UNIVERSITY "ST. CYRIL AND METHODIUS" SKOPJE
INSTITUTE OF SOUTHERN CROPS - STRUMICA**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК - ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА ЈУЖНИ
ЗЕМЈОДЕЛСКИ КУЛТУРИ - СТРУМИЦА
YEARBOOK - INSTITUTE OF SOUTHERN CROPS - STRUMICA**

Издавачки Совет

Д-р Саша Митрев
Д-р Илија Каров
Д-р Лилјана Колева-Гудева
Д-р Милан Ѓеорѓиевски
Д-р Љупчо Михајлов

Editorial board

Dr. Sasa Mitrev
Dr. Ilija Karov
Dr. Liljana Koleva-Gudeva
Dr. Milan Gjeorgjievski
Dr. Ljupco Mihajlov

Редакциски одбор

Д-р Саша Митрев
Д-р Илија Каров
Д-р Лилјана Колева-Гудева
Д-р Милан Ѓеорѓиевски
Д-р Љупчо Михајлов
М-р Душан Спасов
М-р Драгица Сапсова

Editorial staff

Dr. Sasa Mitrev
Dr. Ilija Karov
Dr. Liljana Koleva-Gudeva
Dr. Milan Gjeorgjievski
Dr. Ljupco Mihajlov
M. Sci. Dusan Spasov
M. Sci. Dragica Sapsova

Одговорен уредник

Д-р Саша Митрев

Responsible editor

Dr. Sasa Mitrev

Уредник

Д-р Лилјана Колева-Гудева

Editor

Dr. Liljana Koleva-Gudeva

Компјутерска подготовка

Д-р Лилјана Колева-Гудева

Computer adaptation

Dr. Liljana Koleva-Gudeva

Редакција и администрација

Институт за јужни земјоделски
култури - Струмица
Гоце Делчев б.б.
2 400 Струмица, Р Македонија
тел/факс: 034 345-096

Address of the editorship

Institute of Southern Crops
Strumica
Goce Delcev b.b.
2 400 Strumica, R Macedonia
phone/fax: ++ 389 34 345-096

Изданието финансиски е потпомогнато од Министерство за образование и
наука на Република Македонија. За оваа издание се плаќа 5% ддв.
Реализира "Европа 92" - Кочани

ИСПИТУВАЊЕ НА СОРТИ ПАМУК ВО РАЗЛИЧНИ РЕОНИ НА МАКЕДОНИЈА

Спасова Драгица* и Димов З. **

Краток извадок

Во текот на 2001 година во повеќе реони на Македонија (Струмица, Кавадарци, Св. Николе), беа изведени испитувања на две сорти памук и тоа: Струмица 105, создадена во ЈНУ Институт за јужни земјоделски култури - Струмица и сортата Браво, создадена во Грција.

Опитите, во реоните на испитување, беа поставени во шест повторувања по случаен блок систем, при што секоја опитна парцелка зафаќаше површина од 50 m².

Според должината на вегетационниот период сортата Струмица 105 спаѓа во групата на ранозрели сорти со вегетационен период од 111 - 114 дена, а сортата Браво спаѓа во средно ранозрели сорти со вегетација од 126-128 дена.

Приносот кај сортата Струмица 105 во реоните на испитување се движи од 1.850 kg/ha во реонот на Св. Николе до 3.100 kg/ha во реонот на Струмица, а кај сортата Браво приносот се движи од 1900 kg/ha во Св. Николско до 3.500 kg/ha во Струмичко. Постои разлика во приносот помеѓу домашната и грчката сорта од 217 kg/ha суров памук.

Клучни зборови : Сорта, памук, вегетационен период, принос.

COTTON VARIETIES EXAMINATION IN DIFFERENT REONES AT THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Spasova Dragica and Dimov Z. **

* Драгица Спасова, ЈНУ Институт за јужни земјоделски култури, 2400 Струмица,

**Земјоделски факултет, 1000 Скопје, Р. Македонија.

* Dragica Spasova, assistant, JNU Institute of Southern Crops, 2400 Strimica,

**Zoran Dimov, Faculty of Agriculture, 1000 Skopje, R. of Macedonia.

Abstract

During the 2001 year in different regions at the Republic of Macedonia (Strumica, Kavadarci, Sv. Nikole) have been done examinations of two varieties of cotton: Strumica105 created in the Institute of Southern Crops – Strumica, and the variety Bravo created in Greece.

The experiments have been settled in six repetitions by random bloc system, where each experiment plot occupied surface of 50 m².

According by the duration of the vegetation period Strumica 105 is early-mature variety with vegetation period from 111 to 114 days in different regions, and the variety Bravo is also early-mature variety with vegetation from 126 to 128 days.

In the regions of examination the yield of the varieties Strumica 105 was from 1.850 kg/ha in the St. Nikole to 3.100 kg/ha in the Strumica region. The yield of the variety Bravo was from 1.900 kg/ha in the Sv. Nikole to 3.500 in the Strumica region. It was conclude that there was no difference in the yield between domestic and the Greek variety to 217 kg/ha.

Key words: Variety, cotton, vegetation period, yield.

1. Вовед

За унапредување на памукопроизводството, зголемување на приносот по единица површина и подобрување на квалитетните својства на влакното од памук, многу важно е да се изберат најдобрите сорти за одгледување во одреден реон.

Резултатите од одгледувањето на една сорта силно се менуват и зависат од почвените и климатските фактори кои се различни не само во одредени реони, туку и во ист реон во различни години.

Целта на нашите испитувања беше, да се испитаат можностите за одгледување и проширување на производството од памук во одредени реони на Македонија. Производниот потенцијал на памукот во различни реони на Р. Македонија го испитувал (Пириклиев Д. 1983).

2. Материјал и метод на работа

Во текот на 2001 година во повеќе реони на Македонија (Струмица, Кавадарци, Св. Николе), беа изведени испитувања на две сорти памук и тоа: Струмица 105, создадена во ЈНУ Институт за јужни земјоделски култури - Струмица и сортата Браво, создадена во Грција.

Опитите, во реоните на испитување, беа поставени во шест повторувања по случаен блок систем, при што секоја опитна парцелка зафаќаше површина од 50 м².

Сеидбата во сите реони е изведена рачно со 4-5 семки во гнездо, на растојание од: 80 cm ред од ред и 15 cm во редот, со оставање по едно растение во гнездо после првото окопување. Во текот на вегетацијата се вршени фенолошки набљудувања и биометриски мерења за родноста на растенијата.

3. Резултати и дискусија

Податоците за фенолошките набљудувања на растенијата во одредените реони изнесени се во табела 1.

Сеидбата на памукот во реоните на испитување, е изведена од 4 - 7 мај. Поникнувањето е од 15-19 мај. Фазата на бутонизација кај двете испитувана сорти, во сите реони настапи во втората половина на месец јуни. Понатамошниот развој на растенијата е различен. И кај двете сорти, најрано цветаат растенијата во реонот на Кавадарци, што е за еден до два дена порано од другите реони. Цветањето кај сортата Струмица 105 се појави 8-9 дена порано за разлика од сортата Браво. Во сите реони, пукањето на чушките од памук кај сортата Струмица 105 е за 14-16 дена порано од сортата Браво.

Според должината на вегетационниот период сортата Струмица 105 спаѓа во ранозрели сорти со вегетационен период од 111 - 114 дена, а сортата Браво спаѓа во средно ранозрели сорти со вегетација од 126-128 дена.

3.1. Производни и квалитетни особини на сортите

Резултатите за производните и квалитетните особини на сортите во дадените реони се изнесени во табела 2.

Од табелата се гледа дека приносот кај сортата Струмица 105 во реоните на испитување се движел од 1.850 kg/ha во Св. Николски реон до 3.100 kg/ha во Струмички реон, а кај сортата Браво приносот се движел од 1.900 kg/ha во Св. Николски реон до 3.500 kg/ha во Струмички реон. Постои статистички докажана разлика на ниво од 0,05 во приносот помеѓу домашната и грчката сорта.

Производниот потенцијал на памукот во различни реони на Р. Македонија го испитувал (Пирикчиев Д. 1983). Највисок принос од суров памук е добиен во Велес средно 2.355 kg/ha, во Струмица изнесувало средно 2.255 kg/ha, а најнизок бил во Штип средно 1.436 kg/ha. Во испитување била сортата Струмица 105.

Со оглед на тоа што сортата Браво е покасна, должината на влакно и рандманот на влакно се поголеми од сортата Струмица 105. Должината на влакно кај сортата Струмица 105 се движи од 25,9 mm во Кавадаречки реон, до 26,7 mm во Струмички реон, а кај сортата Браво се движи од 27,8 mm во Св. Николски реон до 29,2 mm во Струмички реон. Според Ѓорговски Ј., (1976), со најдобра должина на влакно се одликува гевгелиско-валандовскиот реон, а по него доаѓаат: струмичкиот, кочанскиот и радовишкиот.

Рандманот на влакно кај сортата Струмица 105 се движи од 35,8% во Кавадаречки реон до 37,3% во Струмички реон, а кај сортата Браво се движи од 42,0% во Св. Николски реон до 42,3% во реонот на Струмица.

4. Заклучок

Врз основа на добиените резултати од испитувањата може да се извлечат следните заклучоци:

Сортата Струмица 105 по ранозрелост спаѓа во ранозрели сорти памук со вегетационен период од 111 до 114 дена, што е позитивно за целосно прибирање на памукот, сортата Браво спаѓа во средно ранозрели сорти со вегетационен период во зависност од реонот од 126-128 дена.

Бидејќи сортата Браво е покасна, има подолго влакно и повисок рандман на влакно за разлика од сортата Струмица 105, но во години со врнежлива есен памукот може да остане нанива.

5. Литература

Ѓорговски Ј., Климов С. (1990): Индустриски култури,(основен учебник), Универзитет "Св. Кирил и Методиј" - Скопје.

Ѓорговски Ј. (1976): За некои производствени одлики на македонскиот памук - Зборник на научни трудови книга 1- 103-122, Институт за памук - Струмица.

Пирикчиев Д., (1983): Биолошки и производни особини на новите сорти памук Струмица 104 и Струмица 105, Социјалистичко Земјоделство - Скопје.

Попов Б. (1964): Памукопроизводство во Југославија. Институт за памук Ѓ Струмица

Табела 1. Фенолошки набљудувања и вегетационен период кај памукот во 2001 година

Сорта	Реон	датум на сеидба	датум на поники. 50%	бутони- зација 50%	цвета- ње 50%	пука- ње 50%	вегет. период поники- пукање
Стру- мица 105	Струмичко	7.05	19.05	27.06	17.07	7.09	111
	Св. Николско	4.05	15.05	24.06	15.07	6.09	114
	Кавадаречко	5.05	16.05	24.06	14.07	6.09	113
	Просек	5.05	17.05	25.06	15.07	6.09	112
Браво	Струмичко	7.05	19.05	28.06	26.07	22.09	126
	Св. Николско	4.05	15.05	26.06	24.07	20.09	128
	Кавадаречко	5.05	16.05	26.06	22.07	20.09	127
	Просек	5.05	17.05	27.06	24.07	21.09	127

Табела 2. Производни особини на сортите

Сорта	Реон	должина на влакно mm	Рандман на влакно %	принос суров памук kg/ha
Струмица 105	Струмичко	26,7	37,3	3.100
	Св. Николско	26,2	35,9	1.850
	Кавадаречко	25,9	35,8	1.900
	Просек	26,3	36,3	2.283
Браво	Струмичко	29,2	42,3	3.500
	Св. Николско	27,8	42,0	1.900
	Кавадаречко	28,1	42,1	2.100
	Просек	28,4	42,1	2.500
	LSD за 0,05 = 0,01 =			129